

**Şirketihayriyenin satın alınmasına dair olan sözleşmenin onanması
hakkında kanun**

(Resmî Gazete ile yayım ve ilâmı : 24 . I . 1945 - Sayı : 5913)

No.
4697

Kabul tarihi
15 . I . 1945

BİRİNCİ MADDE — Şirketihayriyenin bütün imtiyazlarıyla ortaklığa ait her nevi mal, hak ve menfaatlerin satın alınması için Hükümetle Şirketihayriye Türk Anonim Ortaklığı arasında 20 Ekim 1944 tarihinde imza edilmiş olan sözleşme onanmıştır.

İKİNCİ MADDE — Birinci maddede sözü geçen mal, hak ve menfaatler imtiyaz sözleşmesindeki süre ve kayıtlarla bağlı olmaksızın Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne geçer. Boğaziçinde muntazam vapur işletmesi tekel şeklinde Umum Müdürlük tarafından yapılır.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Birinci maddede yazılı sözleşme ile satın alınan mal, hak ve menfaatler bedeli olarak tasfiye kuruluna ödenecek ve hissedarlara intikal edecek paradan hiç bir vergi ve resim alınmaz.

DÖRDÜNCÜ MADDE — 12 Mayıs 1944 tarihinde Şirketihayriye hizmetinde bulunan memur ve müstahdemler, aldıkları aylık ve ücretlerin tekabül ettiği derece aylıklarıyla, Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü kadrolarındaki derecelere intibak ettirilir ve bu derece aylıkları kendileri için müktesep hak olur. Intibak ettirildikleri derece aylıkları evvelece aldıkları miktardan az ise farkı yüksek dereceye yükselme ile telâfi edilinceye kadar ödenir. Bu memur ve müstahdemlerin intibak ettirildikleri dereceden daha yüksek derecelere yükselmelerinde ortaklıkta aynı dereceye tekabül eden aylıklarla geçen hizmetleri hesaba katılır.

BESİNCİ MADDE — Ortaklık memur ve müstahdemlerine ait Tekâüt Sandığı, sandığa dâhil memur ve müstahdemlerin muvafakatleri halinde Devlet Denizyolları ve Limanları Tekâüt Sandığına katma ve kendi tüzüğüne bağlı olarak eskisi gibi devam eder. Adı geçen sandık kendi tüzüğü hükümleri gereğince tasfiye edildiği takdirde idareye intikal eden memur ve müstahdemlerin tekaütlik hak ve işlemleri sandığın tasfiye edildiği tarihten itibaren Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü memur ve müstahdemleri hakkındaki kanun hükümlerine bağlı tutulurlar.

Şu kadar ki, bunlardan ortaklıkta ve ortaklık tekaüt sandığının devamı esnasında geçen hizmetlerini saydırmak isteyenlerin, tasfiye neticesinde sandıktan aldıkları parayı tamamen adı geçen Umum Müdürlük Tekâüt Sandığına ödemeleri şartıyla, istekleri kabul olunur.

GEÇİCİ BİRİNCİ MADDE — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı bütçesinde (Şirketihayriyenin imtiyaz, hak ve mallarının satın alınma bedeli) adı altında yeniden açılacak 38 A faslına (2 550 000) lira olaganüstü ödenek konulmuştur.

GEÇİCİ İKİNCİ MADDE — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1944 malî yılı bütçesinde (Şirketihayriye imtiyazının 12 Mayıs

1944 tarihinden itibaren 1944 malî yılı sonuna kadar işletme ve mubayaadan mütevellit bütün giderler - ödenecek vergi, harçlar ve taviz bedeli dâhil -) adı ile yeniden açılacak 38 C faslına (3 500 000) lira olaganustu ödenek konulmuştur.

Bu işletmeden elde edilecek hasılat adı geçen Umum Müdürlük 1944 malî yılı bütçesine bağlı (B) işaretli cenveldé (Şirketihayriye işletmesi) adı ile yeniden açılacak 12 nei faslına gelir kaydolunur.

ALTINCI MADDE — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

YEDİNCİ MADDE — Bu kanun hükümlerini Münaikalât ve Maliye Bakanları yürütür.

18 Ocak 1945

SÖZLEŞME

Birinci fasıl

Devir ve temlik

İbra

Madde — 1

Hükümetle şifahen hâsıl olan mutabakat üzerine taraflar arasında mevcut imtiyaz mukavelesinden doğan bütün hak ve vebelerden dolayı yekdiğerini mutekabilen İbra ederek aşağıdaki maddelerde yazılı kayıtlar mahfuz olmak üzere Hukümet Şirketi istihlât etmeksizin mukaveleye ek listelerde gösterilen mallarıyla Türkiye Cumhuriyeti hudutları dâhilindeki bütün hak ve menfaatlerini satın almayı, Şirket de satmayı kabul etmiştir.

Şöyle ki:

Şirket işbu mukaveleye ek listelerde gösterilen makunalı, makinasız bütün alâtı sabıha ve sabitesiyle her nevi emvali menkule ve gayrimenkulesini ve Türkiye Cumhuriyeti hudutları dâhilindeki bütün hak ve menfaatlerini bu mukavelede kararlaştırılan hükümler dairesinde ve Şirket mallarının satın alınmasının itibari tahakkuk tarihi olan 12 Mayıs 1944 tarihinden muteber olmak ve ipotek ve rehin ve saire gibi her türlü kayıtlardan âri olarak Hükümete devir ve temlik etmiş, Hükümet dahi bu devir ve temlik kabul etmiştir.

Üçüncü şahıslara karşı haklar ve borçlar

Madde — 2

İşbu mukaveleye ek listelerde dercedilmeyen ve 12 Mayıs 1944 tarihine kadar Şirketin yaptığı bütün akit ve diğer fiillerinden doğan borçlar ve mesuliyetler ve haklar tamamen Şirkete aittir. Ancak 12 Mayıs 1944 tarihinden önce Şirket tarafından yapılmış hükümleri bu tarihten sonraya dahi sâri olan akitler, eskisi gibi mer'i olacak ve bu akitlerden 12 Mayıs 1944 tarihinden evvel doğan hak ve borçlar Şirkete, bu tarihten sonra doğacak hak ve borçlar dahi Hükümetçe ifa ve istifa olunacaktır. Şirket bu kabul mukavelelerin mahiyetleriyle âkitlerin isimlerini gösterir listeyi bu mukaveleye bağlamak üzere işbu mukavelelerin imzasından itibaren en geç on gün zarfında Hükümete verecektir.

Şirket tarafından kiraya verilmiş olan deniz taşımasıyla gayrimenkullerinin 12 Mayıs 1944 tarihinden sonraki zamana ait kiralarından ve diğer yolcu, hayvanat, eşya nakliyatından Şirket-

çe tahsil edilen mebalîğ Devlet Denizyolları ve Limanları İdaresine verilecektir.

12 Mayıs 1944 tarihinden önce Şirket tarafından teslim edilmiş olan her türlü malzeme bedelleri Şirkete tediye edilecektir. Şu kadar ki, mezkûr tarihten önce Şirket tarafından mubayaa ve teslim edilmiş olan miktarda taraflarca malûm makina yağları bedelinden Şirkete tediye edilmiş olan kısımdan mütebakisi Hükümetçe ödenecektir.

Şirket tarafından sipariş edilip de 12 Mayıs 1944 tarihine kadar Şirkete teslim edilmemiş olan eşya bedelleri Hükümetçe tamamen tediye edilerek teslim edilecektir.

12 Mayıs 1944 tarihinden sonraya muzaf olarak yoleu, eşya ve hayvanat nakil edilmesi için peşin olarak alınan ücretler dahi Devlet Denizyolları ve Limanları İdaresine geri verilecektir.

Şirket memurları ve müstahdemleri

Madde — 3

12 Mayıs 1944 tarihinde Şirket hizmetinde bulunan bütün Türk vatandaşı memurlar ve müstahdemler gerek şirket dahilî nizamnamesi hükümlerine ve gerek bu hususta müttehaz şirket usul ve kaidelerine göre kendilerine tanınan ve memuriyet dereceleriyle almakta oldukları veya alabilecekleri aylık ve unvanlara taallûk eden bileümle müktesep haklarıyla Devlet Denizyolları ve Limanları İdaresi emrine geçerler. Bu memur ve müstahdemleri idare istediği yerlerde ve kendi usullerine tâbi tutarak istihdam eder. Bu memurların ve müstahdemlerin Şirkette geçen fiili hizmet müddetleri intibaklarının icrasında nazara alınır.

Şirket memurları ve müstahdemleri Tekâüt Sandığı

Madde — 4

Şirket memur ve müstahdemlerine ait Tekâüt Sandığı sandığa dâhil memur ve müstahdemlerin muvafakatleri halinde Devlet Denizyolları ve Limanları Tekâüt Sandığına mülhak ve kendi statüsüne tâbi olarak eskisi gibi faaliyetine devam eder. Ancak bu takdirde sandığa dâhil şirket memur ve müstahdemlerinin Şirket Tekâüt Sandığı nizamnamesi mucibince haiz oldukları bütün müktesep hakları mahfuz kalır ve muvafakat etmiyen memur ve müstahdemler hakkında tekâüt sandığı nizamnamesinin 22 nci maddesi hükümleri Hükümetçe tatbik olunur.

İkinci fasıl

Şirket mülki için tesviye edilecek bedel

Madde — 5

Şirketin mukaveleye ilişik cetvelde teferruatı gösterilen bütün mallarıyla Türkiye Cumhuriyeti hudutları dâhilindeki hak ve menfaatlerine mukabil Şirkete hertürlü rüsum ve tekâliften âri ve muaf olarak iki milyon beş yüz elli bin (2 550 000) lira bedel tesviye edilecektir.

Mukavelelerin tasdiki ve hükümlerinin icrası

Madde — 6

Taraflarca imza ve teati olunan işbu mukavele Hükümetçe Büyük Millet Meclisinin tasdikına arz olunacaktır.

İşbu mukavele imzası tarihinden itibaren üç ay zarfında Büyük Millet Meclisince tasdik edilmediği takdirde hükümsüz sayılacak ve Şirketle Hükümet arasındaki imtiyaz mukavelesi hükümleri hiç bir merasime müracaat edilmeden yeniden meriyete girecektir.

Tediye şekli

Madde — 7

Şirkete mukaveleye ek cetvelde gösterilen mallarına ve Türkiye Cumhuriyeti dâhilindeki bütün hak ve menfaatlerine karşı tesviye edilecek olan (iki milyon beş yüz elli bin) liradan tasfiyenin kanunen istilzam ettiği masraflarla tediyele karşılayacak bir meblâğ ayrıldıktan sonra mütebaki si şirketin asli ve temettü hisse senetleri mecmun olan (kırk bin) hisseye göre taksim olunur. Şu kadar ki, asli hisse senetlerine verilecek olan meblâğ, herhalde temettü hisse senetlerinden beş lira fazla olacaktır.

Tediye zamanı

Madde — 8

Yukarıda yazılı iki milyon beş yüz elli bin Türk lirası işbu mukavelenin Büyük Millet Meclisince tasdikını mütaakıp Şirket Heyeti Umumiyesinin vereceği fesih kararının ittihazi tarihinden itibaren on beş gün zarfında Hükümetçe şirket tasfiye memurlarına tediye edilecektir.

Muru zamanı

Madde — 9

Tasfiye müddeti esnasında tasfiye memurlarına ibraz olunmayan hisse senetlerinin bedelleri, ibraz olunan senetlerin bedellerinin tediyesine başlanıldığı tarihten itibaren on sene geçmekle Hükümet lehine müruruzamana uğrar. Tasfiye memurları ibraz olunmayan hisse senetlerinin bedelleri tasfiyenin sonunda ya kanunun emrettiği mercie veya Devlet Denizyolları ve Limanları İşletmesi Umum Müdürlüğü veznesine tevdi eyleyeceklerdir.

Şirkete ait evrak ve vesikalarının devir ve teslimi

Madde — 10

Şirket temlik ettiği makinalı ve makinasız edevatı sabiha ve sabitesi ile gayrimenkullerine ait ve elinde mevcut bütün tapu senetleri ile ve gemi sicilleri, tasarıflara ait diğer vesikaları, emlak ve araziye, iskelelere ait defterleri, plân, parseller, profil ve etüdüleri diğer bütün fennî evrakla memurlara ait sicil dosyalarını ve 2 nei maddede gösterildiği vechile Hükümete lâzım olacak evrak ve istatistikleri bütün muhasebe defterleriyle meclisi idare ve umumî heyet kararları ve bilûmum ticaret defterleri, demirbaş defterlerini fabrika ve iskelelere ve vapurlara ait proje ve etüdüleri ve her nevi defterleri diğer mallarıyla beraber Devlet Denizyolları ve Limanları İdaresine teslim edecektir.

Buna mukabil Ticaret Kanununun 452 nei maddesi hükmü gereğince tasfiyeden sonra Şirketçe on beş sene müddetle muhafaza edilmesi icabeden vesikalar Devlet Denizyolları İdaresinde muhafaza edilecektir. Yalnız Şirket lüzumu halinde tetkik etmek veyahut tasdikli suretlerini almak hakkını haizdir.

Damga resmi, vergi, harç ve evkaf tâviz bedelleri

Madde — 11

Bu mukavele mucbinece Hükümete devir ve temlik edilen bilûmum malların gerek ferağı ve ge-

rekse işbu mukavele ve ekleri hukuklarının icra ve tamamlanması için verilmesi icabeden her nevi damga resmi, vergi, harç ve evkaf taviz bedellerinin tesviyesi tasfiye muamelâtının neticesine kadar Hükümete aittir.

20 . X . 1944

S Akant   H Vasıf Temel   A F. Cebesoy

<i>Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	16	I	1945	ve	1/369
<i>Bu kanunun yayım ve ilanının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	18	I	1945	ve	1/36
<i>Bu kanunun görüşmelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	14				
		15				

Cilt   Sayfa

40,72,74:105,105,105:108